

**IV ЧАКЫРЫЛЫШ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ СОВЕТЫНЫҢ XI СЕССИЯСЕ**

КАРАР № 60

Мөслим авылы

«27» октябрь 2021 ел

**Мөслим муниципаль районында муниципаль торак контроле турындагы
нигезләмәне раслау турында**

Россия Федерациясе Торак кодексының 20 статьясы, «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, «Мөслим муниципаль районы Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. Кушымтада бирелгән Мөслим муниципаль районында муниципаль торак контроле турындагы нигезләмәне раслау турында.

2. Әлеге карар, Мөслим муниципаль торак контроле турындагы Нигезләмәнең 5 бүлегендәге нигезләмәләреннән тыш, рәсми басылып чыккан көненнән, әмма 2022 елның 1 гыйнварыннан иртәрәк булмаган вакытта, үз көченә керә.

3. Мөслим муниципаль торак контроле турындагы нигезләмәнең 5 бүлегендәге нигезләмәләр 2022 елның 1 мартыннан үз көченә керә.

4. Әлеге карарны Мөслим муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы <http://pravo.tatarstan.ru> хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга.

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Мөслим муниципаль районы Советының авыл хужалыгы, төзелеш, сәнәгать, экология һәм жирдән файдалану мәсьәләләре буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Мөслим муниципаль районы
Башлыгы урынбасары,
Мөслим муниципаль районы Советы
рәисе урынбасары

А.М. Әхмәтжанов

Мөслим муниципаль районында муниципаль торак контроле турында нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә Мөслим муниципаль районында муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру тәртибен (алга таба – муниципаль торак контроле) билгели.

1.2. Муниципаль торак контроле предметы булып торак законнарында, энергияне сак тоту турындагы һәм муниципаль торак фондына карата энергетика нәтижәлелеген арттыру хакындагы законнарда билгеләнгән мәжбүри таләпләрнең юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр һәм гражданнар (алга таба - контрольдә тотыла торган затлар) тарафыннан үтәлүе тора:

1) муниципаль торак фондыннан файдалануга һәм аның сакланышына карата таләпләр, шул исәптән торак биналарга карата таләпләр, алардан файдалану һәм аларны тоту, күпфатирлы йортлардагы урыннар милекчеләренә гомуми мөлкәтнең файдалану һәм карап тоту, торак урынны торак булмаган бинага һәм торак булмаган бинага күчәрүне гамәлгә ашыру тәртибенә, күпфатирлы йортта биналарны яңадан планлаштыру һәм (яисә) яңадан урнаштыру тәртибенә таләпләр;

2) капитал ремонт фондларын формалаштыруга таләпләр;

3) күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәтне тоту һәм ремонтлау эшләрен башкаручы һәм (яисә) күпфатирлы йортлар белән идарә итүне гамәлгә ашыручы юридик затларны, шәхси эшмәкәрләргә төзүгә һәм аларның эшчәнлегенә карата таләпләр;

4) күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда урыннар милекчеләренә һәм алардан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтүгә таләпләр;

5) күпфатирлы йортта тиешенчә сыйфатлы һәм (яисә) билгеләнгән дәвамлылыктан артып китүче күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту, карап тоту һәм ремонтлау эшләрен башкарган очракта торак урынны карап тоткан өчен түләү күләмен үзгәртү кагыйдәләре;

6) күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне тоту кагыйдәләре һәм торак урынны карап тоткан өчен түләү күләмен үзгәртү кагыйдәләре;

7) күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда урыннар милекчеләренә һәм кулланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтүне, туктатып торуну һәм чикләүне;

8) күпфатирлы йортлар һәм торак йортлар биналарын энергетика нәтижәләгә һәм жиһазлары таләпләре файдаланыла торган энергетика ресурсларын исәпкә алу приборлары ярдәмендә;

9) ресурслар белән тәмин итүче оешмалар, күпфатирлы йортлар белән идарә итү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы затлар тарафыннан системада мәгълүмат урнаштыру тәртибенә карата таләпләр;

10) күпфатирлы йортлардагы урыннардан инвалидларның файдалана алуын тәмин итүгә таләпләр;

11) социаль файдаланудагы наем йортларында торак урыннары бирү таләпләре.

1.3. Муниципаль торак контроле Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты (алга таба – Башкарма комитет) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

1.4. Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетының инфраструктура үсешә бүлегә муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле Башкарма комитеты вазыйфай затлары (алга таба шулай ук – контроль башкарырга вәкаләтле вазыйфай затлар) булып тора. Башкарма комитетының күрсәтелгән вазыйфай затларының вазыйфай бурычларына аларның вазыйфай инструкциясе нигезендә муниципаль торак контроле буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру керә.

Муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчеләгә) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәгә 248-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар нигезендә хокукларга, бурычларга ия булалар һәм җаваплы булалар.

1.5. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга, профилактик чараларны оештыруга һәм уздыруга бәйле мөнәсәбәтләргә, контроль чаралар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчеләгә) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәгә 248-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Торак кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

1.6. Муниципаль торак контроле объектлары түбәндәгеләр:

1) әлегә Нигезләмәнең 1.2 пунктының 1 – 11 бүлекләрендә күрсәтелгән мәжбүри таләпләр үтәлгә тиешле контрольдә тотучы затларга, шул исәптән эшчәнлекне, гамәлләрен (гамәл кылмауларын) гамәлгә ашыручы контрольдә тотучы затларга карата белдерелә торган эшчәнлек, гамәлләр (гамәл кылмау);

2) әлегә Нигезләмәнең 1.2 пунктының 1 – 11 бүлекләрендә күрсәтелгән мәжбүри таләпләр куела торган контрольдә тотыла торган затларның, шул исәптән продукциянең (товарларның) эшчәнлек нәтижәләре;

3) муниципаль торак фондының торак урыннары, муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йортлардагы гомуми мөлкәт һәм әлегә Нигезләмәнең 1.2 пунктының 1 – 11 бүлекләрендә күрсәтелгән мәжбүри таләпләр куела торган башка объектлар.

1.7. Администраия тарафыннан муниципаль торак контролен гамэлгә ашыру кысаларында муниципаль торак контроле объектларын исәпкә алу тәэмин ителә.

1.8. Муниципаль торак контролен гамэлгә ашырганда хәвеф-хәтәрләрне бәяләү һәм аларга идарә итү системасы кулланылмый.¹

2. Закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычларын профилактикалау

2.1. Башкарма комитеты муниципаль торак контролен профилактик чаралар уздыру юлы белән дә гамэлгә ашыра.

2.2. Профилактика чаралары Башкарма комитеты тарафыннан контрольдә тотучы затларның мәжбүри таләпләрне намус белән үтәүне стимуллаштыру, мәжбүри таләпләрне бозуга һәм (яки) закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүгә китерердәй шартларны, сәбәпләрне һәм факторларны бетерү һәм мәжбүри таләпләрне контрольдә тотучы затларга житкерү, аларны үтәү ысулларын үтәү максатларында гамэлгә ашырыла.

2.3. Муниципаль торак контролен тормышка ашырганда, зыян (зарар) китерү куркынычын киметүгә юнәлтелгән профилактик чаралар үткәрү контроль чаралар үткәрүгә карата өстенлекле булып тора.

2.4. Профилактик чаралар Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган тәртиптә закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалау программасы нигезендә гамэлгә ашырыла, шулай ук зыян китерү куркынычын профилактикалау программасында каралмаган профилактик чаралар да үткәрелергә мөмкин.

Профилактик чаралар уздырганда муниципаль торак контроле объектларының закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүенә турыдан-туры куркыныч тудыруы яки мондый зыян (зарар) китерелүе ачыкланса, муниципаль урман контролен гамэлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи зат бу хакта кичекмәстән Мөслим муниципаль районы башлыгына (башлык урынбасарына) контроль чаралар үткәрү турында карар кабул итү өчен хәбәр жиберә.

2.5. Муниципаль торак контроле Башкарма комитеты тарафыннан гамэлгә ашырылганда түбәндәге профилактик чаралар төрләре үткәрелергә мөмкин:

- 1) мәгълүмат бирү;
- 2) хокук куллану практикасын гомумиләштерү;
- 3) кисәтүләр игълан итү;
- 4) консультация бирү;
- 5) профилактик барып кайту (визит)².

¹ Нигезләмәдә бәяләү һәм рисклар белән идарә итү системасын куллану каралырга мөмкин. Бу очракта нигезләмә белән хәвеф-хәтәр категорияләре исемлеген раслау мәсьәләләрен, хәвеф-хәтәр (риск) критерийларын, контроль объектларын хәвеф-хәтәр (риск) категориясенә керту тәртибен, хәвеф-хәтәр (риск) индикаторларын раслау тәртибе жайга салынырга тиеш. Бу очракта рисклар белән идарә итү системасын жайга салучы контроль төрләре турында башка типлаштырылган нигезләмәләрнең нигезләмәләреннән файдалану тәкъдим ителә.

2.6. Мәғлүмат бирү мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча Башкарма комитеты тарафыннан тиешле мәғлүматларны «Интернет» мәғлүмат-телекоммуникация челтәрендә Башкарма комитетының рәсми сайтында (алга таба – Башкарма комитетының рәсми сайты) контроль эшчәнлегенә бағышланган махсус бүлектә (махсус бүлектә керү район рәсми сайтының баш (төп) битеннән башкарылырга тиеш), массакуләм мәғлүмат чараларында, дәүләт мәғлүмат системаларында контрольдә тотылуы затларның шәхси кабинетларында (алар булганда) һәм башка рәвешләрдә урнаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.³

Башкарма комитеты «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 46 статьясындагы 3 өлешендә каралган белешмәләрне контроль эшчәнлегенә бағышланган махсус бүлектә Башкарма комитетының рәсми сайтында урнаштырырга һәм ярдәм итәргә тиеш.

Башкарма комитеты шулай ук Мөслим муниципаль районы халкына гражданның жыелышларында һәм конференцияләрендә контроль объектларына карата куелган мәжбүри таләпләр турында хәбәр итәргә хокуклы.

2.7. Хокук куллану практикасын гомумиләштерү Башкарма комитеты тарафыннан үткәрелгән контроль чаралар һәм аларның нәтижеләре турында мәғлүматларны жыю һәм анализлау ярдәмендә гамәлгә ашырыла.

Хокук куллану практикасын гомумиләштерү нәтижеләре буенча муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан ел саен муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру буенча хокук куллану практикасын гомумиләштерү нәтижеләрен үз эченә алган һәм Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан имзалана торган Башкарма комитеты күрсәтмәсе белән раслана торган доклад эзерләнә. Әлеге доклад, хисап елыннан

² Профилактик чараларның санап үтелгән төрләреннән бары тик мәғлүмат бирү һәм консультация бирү генә мәжбүри. Калган профилактик чаралар кулланылмаса мөмкин («Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 45 статьясындагы 2 өлешне карагыз).

³ «Дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турындагы мәғлүматтан һәркем файдалана алу мөмкинлеген тәмин итү хакында» 2009 елның 9 февралендәге 8-ФЗ номерлы Федераль законның 10 статьясындагы 1 өлешендә, әгәр жирлекнең жирле үзидарә органы үз эшчәнлегенә турында мәғлүматны «Интернет» челтәрендә урнаштыру мөмкинлегенә булмаса, әлеге мәғлүмат тиешле муниципаль районның рәсми сайтында урнаштырыла ала. Жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турындагы мәғлүматны урнаштыруда шундый ук алым «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциптары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 26.1 статьясындагы 5 һәм 14 өлешләрендә дә каралган.

«Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре нигезендә (мәсәлән, 46 статьяның 2, 3 өлешләре, 50 статьяның 9 өлеше һ.б. карый аласыз) контроль-күзәтчелек эшчәнлегенә турында хәбәр итү нәкъ менә контроль (күзәтчелек) органы сайтында, тиешле мәғлүматны хакимиятнең башка органнары сайтларында урнаштыруның аерым очрақларда мөмкинлегенә турында килешүләрсез генә башкарыла.

соң килүче елның 1 июленә кадәр, Башкарма комитетының рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

2.8. Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамавы турындагы кисәтү һәм мәжбүри таләпләрне үтәүне тәмин итү чараларын күрү турындагы тәкъдим, Башкарма комитетында мәжбүри таләпләрнең әзерләнгән торган бозылулары яисә мәжбүри таләпләрне бозуның билгеләре турындагы белешмәләр булган очракта һәм (яисә) мәжбүри таләпләрне бозуның закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китергәнлеге яисә закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы тудырган очракта, контрольдә тотыла торган затка игълан ителә. Кисәтүләр Мөслим муниципаль районы башлыгы (башлык урынбасары) тарафыннан әлеге белешмәләр алынганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча игълан ителә (кул куела). Кисәтү язма рәвештә яисә электрон документ рәвешендә рәсмиләштерелә һәм контрольдә тотучы зат адресына жиберелә.

Мәжбүри таләпләрне бозу ярамаганлыгы турында кисәтү «Контроль (күзәтчелек) органы тарафыннан кулланыла торган документларның типлаштырылган формалары турында» 2021 елның 31 мартындагы 151 номерлы Россия Федерациясә Икътисади үсеш министрлыгы боерыгы белән расланган форма нигезендә рәсмиләштерелә.

Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турында хәбәр ителә торган кисәтүләр теркәү номерын бирү белән кисәтүләрне исәпкә алу журналында теркәлә.

Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турында Башкарма комитеты тарафыннан кисәтү хәбәр ителгән очракта, контрольдә торучы торган зат күрсәтелгән кисәтүгә карата ризасызлык белдерергә хокуклы. Кисәтүгә карата ризасызлык алынганнан соң 30 көн эчендә Башкарма комитеты тарафыннан карала. Каршылыкларны карау нәтижәсендә контрольдә торучы затка язмача яки электрон документ формасында ризалык яки риза булмау турында мәгълүмат белән җавап жиберелә. Ризасызлык белән килешмәгән очракта җавапта тиешле нигезләмәләр күрсәтелә.

2.9. Контрольдә торучы затларга консультация бирү муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан телефон аша, видео-конференц-элементә аша, шәхси кабул итүдә яки профилактик чаралар, контроль чаралар үткәргәндә гамәлгә ашырыла һәм 15 минуттан артмаска тиеш.

Гражданның шәхси кабул итү Мөслим муниципаль районы Башлыгы (башлык урынбасары) һәм (яки) муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи зат тарафыннан үткәрелә. Кабул итү урыны, шулай ук кабул итү өчен билгеләнгән көннәр һәм сәгатьләр турында мәгълүмат Башкарма комитетының рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

Консультация бирү телдән яки язма формада түбәндәге мәсьәләләр буенча башкарыла:

- 1) муниципаль торак контролен оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 2) әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән контроль чараларны гамәлгә ашыру тәртибе;

3) муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять бирү тәртибе;

4) аларның үтәлешен бәяләү контроль чаралар кысаларында Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла торган мәжбүри таләпләрне үз эченә алган норматив хокукый актлар (аларның аерым нигезләмәләре) турында мәгълүмат алу.

Контрольдә тотучы затларга телдән консультация бирү шулай ук гражданнарның жыелышларында һәм конференцияләрендә дә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

2.10. Язма рәвештә консультация бирү муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай зат тарафыннан түбәндәге очрақларда гамәлгә ашырыла:

1) контрольдә тотучы зат тарафыннан консультация бирү мәсьәләләре буенча язмача җавап бирү турында язма гарызнамә тапшырылган;

2) консультациялар бирү вакытында куелган сорауларга телдән җавап биреп бетерү мөмкин түгел;

3) куелган сорауларга җавап өстәмә белешмәләр соратып алуны таләп итә.

Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат консультация үткәргәндә файдалану мөмкинлеге Россия Федерациясе законнары нигезендә чикләнгән мәгълүматның конфиденциальлеген сакларга тиеш.

Консультация барышында конкрет контроль чараны бәяләүне, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларның, контроль чарада башка катнашучыларның карарларын һәм (яисә) гамәлләрен бәяләүне үз эченә алган мәгълүмат, шулай ук экспертизның, сынауларның контроль чаралары кысаларында уздырылган нәтиҗәләр бирелә алмый.

Муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай затка консультация бирү барышында билгеле булган мәгълүмат, контрольдә торучы затны мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча бәяләү максатларында, Башкарма комитеты тарафыннан файдаланыла алмый.

Муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан консультацияларне исәпкә алу журналы алып барыла.

Башкарма комитетына контрольдә торучы затларның һәм аларның вәкилләренең биш һәм аннан күбрәк бер төрле мөрәҗәгатьләре кергән очракта, консультация бирү Башкарма комитетының рәсми сайтында контроль эшчәнлегенә багышланган махсус бүлектә Мөслим муниципаль районы Башлыгы (башлыгы урынбасары) яки муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай зат имза куйган язма аңлатма урнаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2.11. Профилактик визит контрольдә торучы затның эшчәнлек алып бару урыны буенча профилактик әңгәмә рәвешендә яисә видео-конференц-элементдән файдалану юлы белән үткәрелә.

Профилактик визит барышында контрольдә торучы затка үз эшчәнлегенә карата яисә аңа караган контроль объектларына карата куелган мәжбүри таләпләр турында хәбәр ителә.

Профилактик визит барышында контрольдә торучы затларга мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмәләр бирелми. Профилактика визиты барышында контрольдә торучы зат тарафыннан алынган аңлатмалар киңәш бирү характерына ия.

3. Контроль чаралар һәм контроль гамәлләр башкару

3.1. Муниципаль торак контролен тормышка ашырганда Башкарма комитеты тарафыннан күрсәтелгән чаралар кысаларында контроль чараларның һәм контроль гамәлләрнең түбәндәге төрләре үткәрелергә мөмкин:

1) инспекция визиты (карау, сораштыру, мәжбүри таләпләр нигезендә контрольдә торучы затның (аның филиалларының, вәкиллекләренең, аерымланган структур бүлекчәләренең) урнашу (эшчәнлек алып бару) урынында булырга тиешле документларны сорату, язма аңлатмалар алу, инструменталь тикшерүләр ярдәмендә);

2) рейд тикшерүе (карау, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документлар сорату, инструменталь тикшерүләр сынаулар, экспертиза ярдәмендә);

3) документар тикшерү (язма аңлатмалар алу, документлар сорату, экспертиза ярдәмендә);

4) урынга барып тикшерү (карау, сораштыру, язма аңлатмалар алу, документлар сорату, инструменталь тикшерү, сынаулар, экспертиза ярдәмендә);

5) мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү (муниципаль торак контроле объектлары турындагы мәгълүматларны, шул исәптән ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек барышында керә торган, мәжбүри таләпләрне үтәү кысаларында контрольдә тотыла торган затлар тарафыннан бирелә торган мәгълүматларны, шулай ук дәүләт һәм муниципаль мәгълүмат системаларында булган мәгълүматларны, «Интернет» челтәрендәге мәгълүматларны, һәркем файдалана алырлык башка мәгълүматларны, шулай ук фотога һәм кинога төшерү, видеога яздыру функцияләре булган хокук бозуларны теркәүнең автомат режимда эшләүче техник чаралардан файдаланып алынган мәгълүматларны жыю һәм анализлау ярдәмендә);

6) урынга барып тикшерү (карау, инструменталь тикшерү (видеоязма кулланып), сынаулар, экспертиза ярдәмендә).

3.2. Мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү һәм урынга барып тикшерү Башкарма комитеты тарафыннан контрольдә торучы затлар белән хезмәттәшлексез үткәрелә.

3.3. Әлеге Нигезләмәнең 3.1 пункттындагы 1-4 пунктчаларында күрсәтелгән контроль чаралар планнан тыш чаралар формасында үткәрелә.

Планнан тыш контроль чаралар бары тик прокуратура органнары белән килештерелгәннән соң гына үткәрелергә мөмкин.

3.4. Контрольдә торучы затлар белән үзара хезмәттәшлек итү белән уздырыла торган контроль чараларны үткәрү өчен нигез булып түбәндәгеләр тора:

1) Башкарма комитетында гражданнар һәм оешмалар мөрәжәгатъләре (гаризалары) килгәндә, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә

органнарыннан, массакуләм мэгълүмат чараларыннан мэгълүмат алынганда закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турында яисә зыян (зарар) китерү куркынычы турында белешмәләр булу, шулай ук контроль чаралар уздыру нәтижәсендә, үзара хезмәттәшлексез контроль чараларны да кертеп, мондый белешмәләрне, шул исәптән башка контрольдә тотыла торган затларга карата да алу.

2) мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары белән расланган параметрларга контроль объектының туры килүен яисә контроль объектының мондый параметрлардан читләшүен ачыклау;

3) Россия Федерациясе Президенты күрсәтмәсе, Россия Федерациясе Хөкүмәтенң контрольдә торучы конкрет затларга карата контроль чаралар үткәрү турында күрсәтмәсе; Россия Федерациясе Президенты, Россия Федерациясе Хөкүмәте Рәисе йөкләмәсен үтәүне оештыру турында Россия Федерациясе баш дәүләт торақ инспекторы боерыгы белән муниципаль торақ контроленң контроль чараларын уздыру тәртибенә һәм (яисә) срокларына төгәлләштерелергә мөмкин (әгәр мондый контроль чараларны үткәрүгә карата Россия Федерациясе Президенты йөкләмәсе яисә Россия Федерациясе Хөкүмәте йөкләмәсе белән башкасы билгеләнмәгән булса);

4) прокуратура органнарына кәргән материаллар һәм мөрәжәгатьләр буенча законнарның үтәлешенә, кеше һәм граждән хокукларының һәм ирекләренң үтәлешенә күзәтчелек итү кысаларында контроль чара үткәрү турында прокурор таләбе;

5) ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турында күрсәтмәнң үтәлү вакыты чыгу – контрольдә торучы зат тарафыннан бирелгән күрсәтмә белән билгеләнгән документлар һәм белешмәләр тапшырылмаган яки бирелгән документлар һәм белешмәләр нигезендә ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуны бетерү турында күрсәтмәнң үтәлеше турында нәтижә ясау мөмкин түгел.

3.5. Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары әлеге Нигезләмәгә 1 нче кушымтада күрсәтелгән.

Мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары исемлеге Башкарма комитетының рәсми сайтында контроль эшчәнлеккә багышланган махсус бүлектә урнаштырыла.

3.6. Контрольдә торучы зат белән хезмәттәшлектә үткәрелә торган контроль чаралар Башкарма комитетының контроль чараларны үткәрү турында күрсәтмәсе нигезендә үткәрелә.

3.7. Башкарма комитетының закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турындагы яисә закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү турындагы белешмәләр нигезендә контроль чара уздыру турында күрсәтмә кабул ителгән очракта яисә контрольдә тотыла торган затның эшчәнлеге параметрларын билгеләгәндә, мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы расланган индикаторлар нигезендә контроль чараны уздыру өчен нигез булып тора, мондый күрсәтмә муниципаль контрольне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затның муниципаль контрольне үткәрергә, контроль чараны уздыру турында дәлилле тәкъдим итү нигезендә кабул ителә.

3.8. Контрольдә торучы затлар белән үзара хезмәттәшлектән башка үткәрелә торган контроль чаралар, Мөслим муниципаль районы башлыгы (башлык урынбасары) биреме, Башкарма комитетының эш планындагы биреме нигезендә, шул исәптән «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очрақларда, муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфай затлар тарафыннан үткәрелә.

3.9. Гражданнарга, юридик затларга һәм шәхси эшмәкәрләргә карата контроль чаралар «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Торак кодексы нигезендә вазыйфай затлар тарафыннан муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле затлар тарафыннан үткәрелә.

3.10. Башкарма комитеты муниципаль торак контролен оештырганда һәм гамәлгә ашырганда ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында, шул исәптән электрон рәвештә, шушы документлар һәм (яисә) белешмәләр булган башка органнардан яисә шушы документлар һәм (яисә) белешмәләр булган күрсәтелгән органнардан түләүсез нигездә документлар һәм (яисә) белешмәләр ала. Күрсәтелгән документлар һәм (яисә) белешмәләр исемлеге, аларны тапшыру тәртибе һәм сроклары Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2016 елның 19 апрелендәге 724-р номерлы боерыгы белән расланган документлар һәм (яисә) дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары, жирле үзидарә органнары яки дәүләт органнары яки жирле үзидарә органнары карамагындагы оешмалар тарафыннан тикшерүләр оештырганда һәм үткәргәндә ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында сорала торган һәм алына торган мәгълүмат исемлеге белән билгеләнгән документлар һәм (яисә) белешмәләр булган оешмалар исемлеге, шулай ук ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары яки (яисә) күрсәтелгән органнар карамагында булган һәм (яисә) дәүләт контроле төрләрен, дәүләт контролен гамәлгә ашырганда һәм контролен гамәлгә ашырганда шушы белешмәләр булган һәм (яисә) белешмәләр булган ведомстволар һәм (яисә) башка органнардан алына торган документларны һәм (яисә) белешмәләрне һәм (яисә) белешмәләрне тапшыру кагыйдәләре белән билгеләнгән.

3.11. Контрольлек ителүче зат булган шәхси эшмәкәр, гражданин, палатага контроль чарасын үткәргәндә булу мөмкинлеге булмау турында мәгълүмат бирергә хокуклы, шуңа бәйле рәвештә контроль чараны уздыру палата тарафыннан шәхси эшмәкәрнең, гражданинның әлеге мөрәжәгатенә сәбәп булган хәлләрне бетерү өчен кирәкле вакытка күчерелә (эмма 20 көннән дә артык түгел), бер үк вакытта түбәндәге шартларны үтәү дә керә:

1) контрольдә тотыла торган зат яисә аның вәкиле булмау муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат тарафыннан бәяләүгә, контроль чарасын уздырганда мәжбүри таләпләрнең үтәлешенә комачауламый, контрольдә тотыла торган зат контроль чараны уздыру турында тиешле рәвештә хәбәр ителгән булса;

2) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүнең турыдан-туры куркыныч янау билгеләре булмау яисә фактта зыян (зарар) китерү билгеләре булмау;

3) контроль чараны уздырганда контрольдә торучы затның булмау өчен житди сәбәпләр (контрольдә торучы затның авыруы, аның командировкасы һ.б.) бар.

3.12. Урынга чыгып тикшерүне үткөрү вакыты 30 эш көненнән артмый.

Күчмә тикшерү барышында кече эшмәкәрлекнең бер субъектына карата багланышларның гомуми срогы кече предприятие өчен 50 сәгатътән һәм микропредприятие өчен 15 сәгатътән арта алмый.

Россия Федерациясенең берничә субъекты территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмага карата күчмә тикшерү үткөрү срогы оешманың һәр филиалы, вәкиллеге, аерымланган структур бүлекчәсе яисә житештерү объекты буенча аерым билгеләнә.

3.13. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затлар һәм контроль гамәлләрне башкаруга җәлеп ителә торган затлар тарафыннан контроль чаралар уздыру өчен контроль чаралар үткөрү өчен кирәкле барлык очракларда мәжбүри таләпләрне үтәүне (бозуны) исбатлау өчен, вазыйфай затлар тарафыннан контроль чараны үткөрүгә вәкаләтле фотосъемка, аудио- һәм видеоязма кулланылырга мөмкин. Фотога төшерү, аудио- һәм видеога яздыру һәм әлеге максатлар өчен файдаланылган техник чаралар турында мәгълүмат контроль чара нәтижеләре буенча төзелә торган актта һәм контроль чара кысаларында үткәрелә торган контроль гамәл нәтижеләре буенча төзелә торган беркетмәдә чагыла.

3.14. Контроль чара нәтижеләренә контрольдә тотыла торган зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәүне бәяләү, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтү һәм (яисә) аларны бозуларны туктату өчен шартлар тудыру, бозылган хәлне торгызу, вәкаләтле органнарга яисә вазыйфай затларга җаваплылыкка җәлеп итү турындагы мәсьәләне карау һәм (яисә) Башкарма комитеты тарафыннан «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 90 статьясындагы 2 өлешендә каралган чараларны куллану өчен мәгълүмат җибәрү керә.

3.15. Контрольдә торучы зат белән үзара хезмәттәшлекне күздә тоткан контроль чарасы тәмамланганнан соң, контроль чара акты төзелә. Мондый чараны уздыру нәтижеләре буенча мәжбүри таләпләрне бозу ачыкланган очракта, актта нәкъ менә нинди мәжбүри таләп бозылган, нинди норматив хокукый акт һәм аның структур берәмлеге билгеләнгән, дип күрсәтелә. Контроль чара тәмамланганчы ачыкланган бозуларны бетергән очракта, актта аны бетерү факты күрсәтелә. Мәжбүри таләпләрне бозу дәлиле булган документлар, башка материаллар актка беркетеләргә тиеш. Тикшерү чараларын үткәргәндә тугырылган тикшерү кәгазьләре актка беркетелә.

Актны рәсмиләштерү, әгәр актны рәсмиләштерүнең башка тәртибе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнмәгән булса, мондый чараны үткөрү көнендә контроль чара үткөрү урынында башкарыла.

Прокуратура органнары тарафыннан килештерелгән контроль чара акты, аны рәсмиләштергәннән соң, прокуратура органнарына Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестры аша турыдан-туры аны рәсмиләштергәннән соң жибәрелә.

3.16. Контроль чаралар турында мәгълүмат Контроль (күзәтчелек) чараларның бердәм реестрында урнаштырыла.

3.17. Контроль (күзәтчелек) чараларының бердәм реестрында күрсәтелгән гамәлләр һәм карарлар турында белешмәләрне урнаштыру, шулай ук аларны контрольдә тотылучы затларга дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләрне башкару өчен электрон рәвештә кулланыла торган мәгълүмати системаларның мәгълүмати-технологик хезмәттәшлеген тәмин итә торган инфраструктура аша, шул исәптән «Бердәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр (функцияләр) порталы» аша һәм (алга таба - дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы һәм (яисә) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең башкару өчен кулланыла торган мәгълүмат системаларының мәгълүмати-технологик хезмәттәшлеген тәмин итә торган инфраструктура аша житкерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Контроль вәкиле булган эшмәкәрлек эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган граждан муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затлар тарафыннан башкарыла торган документлар, гамәлләр һәм кабул ителә торган карарлар турында аңа кәгазь чыганакта документлар алу кирәклеген турында Башкарма комитеты адресына хәбәр юллаган яисә электрон почта адресы турында белешмәләр булмаган очракта контрольдә тотыла торган затка документларны дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталы аша электрон рәвештә жибәрү мөмкинлеген турында хәбәр итә (затның бердәм идентификация һәм аутентификация системасында хисап язмасы булмаса яки ул бердәм идентификация һәм аутентификация системасында теркәү процедурасын узун төгәлләмәгән очракта). Күрсәтелгән граждан Башкарма комитетына документларны басма чыганакта жибәргә хокуклы.

2023 елның 31 декабренә кадәр контрольдә тотыла торган затка муниципаль торак контролен, гамәлләрне һәм кабул ителә торган карарларны гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затлар турында хәбәр итү, документлар һәм белешмәләр жибәрү, шул исәптән, контрольдә тотыла торган затка почта элемтәсе аша электрон формада мәгълүмат бирү мөмкин булмаган очракта яки контрольдә тотыла торган затның мөрәжәгәте буенча кәгазь чыганакта да гамәлгә ашырылырга мөмкин.

3.18. Актта баян ителгән фактлар һәм нәтижәләр белән килешмәгән очракта, контрольдә тотыла торган зат «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 39 – 40 статьяларында һәм әлегә Нигезләмәнең 4 бүлегендә каралган тәртиптә шикаять жибәргә хокуклы.⁴

3.19. Контроль чара үткәргәндә мәжбүри таләпләрне бозу очраklары ачыкланмаган очракта, бу хакта белешмәләр Контроль (күзәтчелек) чараларның

---

⁴ Муниципаль контрольнең әлегә төрөндә судка кадәр шикаять бирү системасы кулланылса (39 ст. 4 өлеше). Әгәр шулай булмаса, әлегә норма төшереп калдырылырга тиеш.

бердәм реестрына кертелә. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат мәжбүри таләпләрне үтәү буенча тәкъдимнәр бирергә, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар үткәрергә хокуклы.

3.20. Тиешле таләпләрне бозуларны контрольдә тотучы зат тарафыннан контроль чаралар үткәрелгәндә ачыкланган очракта, Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләр чикләрендә Башкарма комитеты (муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай зат) түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

1) контрольдә тотыла торган затка, аларны бетерүнең тиешле срокларын күрсәтеп һәм (яисә) закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау чараларын уздыру турында ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында күрсәтмә бирергә;

2) контроль чара үткәргәндә гражданның, контроль объектына ия булган һәм (яисә) файдаланыла торган оешмаларның, аларның биналарын, төзелешләрен, корылмаларын, бүлмәләрен, жиһазларын, транспорт чараларын һәм башка шундый объектларны эксплуатацияләүнең (файдалануның), алар житештерә һәм гамәлгә ашыра торган товарларның, башкарыла торган эшләрнең, күрсәтелә торган хезмәтләр закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүгә турыдан-туры куркыныч тудыра яисә мондый зыян (зарар) китергән очракта, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерүне булдырмау буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны кичекмәстән кабул итәргә яисә кеше гомере, сәламәтлеге һәм әйләнә-тирә мохит өчен куркыныч тудыручы продукцияне (товарларны) мәжбүри рәвештә тартып алу турында таләп белән судка мөрәжәгать итүгә кадәр чаралар күрергә, биналарны, төзелмәләрен, корылмаларны, бүлмәләрен, жиһазларны, транспорт чараларын һәм башка шундый объектларны эксплуатацияләүне (файдалануны) тыю һәм гражданның, оешмалар игътибарына закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычы һәм аны булдырмау ысуллары турында мәгълүмат житкерү хакында Россия Федерациясе законнарында каралган чараларны кичекмәстән кабул итәргә;

3) контроль чара барышында жинаять билгеләре ачыкланганда яисә административ хокук бозу ачыкланганда тиешле мәгълүматны үз компетенциясе нигезендә дәүләт органына жибәрергә яисә тиешле вәкаләтләр булганда гаепле затларны законда билгеләнгән жаваплылыкка жәлеп итү чараларын күрергә;

3) контроль чара барышында жинаять билгеләре ачыкланганда яисә административ хокук бозу ачыкланганда тиешле мәгълүматны үз компетенциясе нигезендә дәүләт органына жибәрергә яисә тиешле вәкаләтләр булганда гаепле затларны законда билгеләнгән жаваплылыкка жәлеп итү чараларын күрергә;

4) ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерүне, мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтүне, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерергә мөмкин булган зыянны булдырмый калуны тикшереп торуну гамәлгә ашыру чараларын, күрсәтмәне мәжбүри үтәүне таләп итеп судка мөрәжәгать иткәнчегә кадәр, күрсәтмәне мәжбүри үтәүне

тәэмин итү буенча билгеләнгән вакытта, әгәр мондый чара законнарда каралган булса;

5) мәжбүри таләпләрне үтәү, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (зарар) китерү куркынычын профилактикалауга юнәлдерелгән башка чаралар уздыру буенча тәкъдимнәр бирү турындагы мәсьәләне карарга.

3.21. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыручы вазыйфаи затлар муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда федераль башкарма хакимият органнары һәм аларның территориаль органнары, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, хокук саклау органнары, оешмалар һәм гражданныр белән билгеләнгән тәртиптә үзара хезмәттәшлек итәләр.

Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру кысаларында контроль чара уздыру барышында Россия Федерациясе законнарында административ һәм башка җаваплылык каралган законнар таләпләрен бозу ачыкланган очракта, контроль чара актында ачыкланган хокук бозу билгеләре булу турында мәгълүмат күрсәтелә. Тикшерүне гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затлар күрсәтелгән актың күчәрмәсен тиешле җаваплылыкка тартырга вәкаләтле хакимият органына юллый.

4. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаятъ белдерү⁵

4.1. Башкарма комитеты карарларына, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфаи затларның карарларына, гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 9 бүлегендә билгеләнгән тәртиптә шикаятъ бирелергә мөмкин.

4.2. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру кысаларында хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре турыдан-туры бозылган контрольдә тотыла торган затлар судка кадәр шикаятъ бирергә хокуклы:

1) контроль чаралар уздыру турында карарлар;

---

⁵ Муниципаль контроль рәвеше турындагы нигезләмәдә муниципаль контрольнең тиешле төрен гамәлгә ашырганда шикаятъләр бирүнең судка кадәр тәртибе, әгәр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган контроль рәвешендәге Федераль законда башкача билгеләнмәгән булса, кулланылмый (248-ФЗ номерлы Федераль законның 39 ст.4 өлеше).

Бу очракта 4 бүлекне түбәндәге редакциядә бәян итәргә кирәк:

«4.1. Администрация карарларына, муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмавына) суд тәртибендә шикаятъ бирелергә мөмкин.

4.2. Администрация карарларына, муниципаль торак контролен гамәлгә ашырырга вәкаләтле вазыйфаи затларның гамәлләренә (гамәл кылмауларына) шикаятъләрне судка кадәр бирү тәртибе кулланылмый.».

2) ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында контроль чаралар актлары, күрсәтмэләр;

3) муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле вазыйфай затларның контроль чаралар кысаларында гамәлләренә (гамәл кылмавына).

4.3. Шикаять контрольдә торучы зат тарафыннан шикаятьне карауга вәкаләтле орган дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталын һәм (яисә) дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең региональ порталын кулланып электрон рәвештә тапшырыла.

Дәүләт яисә закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкит итүче белешмәләр һәм документлар булган шикаять дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең бердәм порталыннан һәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең региональ порталыннан, закон белән саклана торган башка сер турындагы Россия Федерациясә законнары таләпләрен исәпкә алып, файдаланусыз бирелә. Тиешле шикаять Мөслим муниципаль районы башлыгының шәхси кабул итүендә контрольдә торучы зат тарафыннан шикаятьтә (документларда) дәүләт яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкит итүче белешмәләрнең булуы турында алдан хәбәр ителә.

4.4. Башкарма комитеты карарына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять Мөслим муниципаль районы башлыгы (башлык урынбасары) тарафыннан карала.

4.5. Башкарма комитеты карарына шикаять, аның вазыйфай затларының гамәлләре (гамәл кылмавы) контрольдә тотыла торган зат үз хокукларын бозу турында белгән яки белергә тиеш булган көннән алып 30 календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

Башкарма комитеты күрсәтмәсенә шикаять контрольдә тотылган зат тарафыннан күрсәтмә алынган вакыттан алып 10 эш көне эчендә бирелергә мөмкин.

Шикаять бирү срогын житди сәбәп аркасында уздырган очракта, шикаятьне биргән затның үтенече буенча бу срок Башкарма комитеты тарафыннан (шикаятьне карауга вәкаләтле вазыйфай зат) торгызылырга мөмкин.

Шикаять биргән зат шикаять буенча карар кабул ителгәнчегә кадәр аны тулысынча яки өлешчә кире алырга мөмкин. Шул ук вакытта шикаятьнең кабат юнәлеше шул ук нигезләр буенча рәхсәт ителми.

4.6. Башкарма комитеты карарына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять аны теркәгәннән соң 20 эш көне эчендә каралырга тиеш.

Аны карау өчен башка органнар карамагындагы белешмәләрне алу таләп ителгән очракта, шикаятьне карау срогы муниципаль район Мөслим муниципаль районы башлыгы (Башлык урынбасары) тарафыннан 20 эш көненә озайтылырга мөмкин.

5. Муниципаль торак контроленең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре

5.1. Муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген һәм нәтижәлелеген бәяләү «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 30 статьясы нигезендә гамәлгә ашырыла.

5.2. Контроль төренең төп күрсәткечләре һәм аларның максатчан күрсәткечләре, муниципаль торак контроле өчен индикатив күрсәткечләр Мөслим муниципаль районының норматив акты белән раслана.

Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан Мөслим муниципаль районнда муниципаль торак контролен тормышка ашырганда планнан тыш тикшерүләр үткөрү кирәклеген билгеләү өчен кулланыла торган мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторлары

1. Муниципаль торак фондының күпфатирлы йортта торак урыннары булган күпфатирлы йорттагы гражданның, муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йорттагы мөрәжәгатьләре муниципаль торак контроле органына яисә урыннар милекчеләре булган оешмага дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакүләм мәгълүмат чараларыннан контрольдә тотыла торган зат эшчәнлегендә түбәндәге мәжбүри таләпләрдән бер генә тайпылыш булса да булуына карата:

а) муниципаль торак фондының торак урынын торак булмаган бинага күчерүне гамәлгә ашыру тәртибенә;

б) күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урыннарын үзгәртеп төзү һәм (яисә) яңадан урнаштыру тәртибенә;

в) күпфатирлы йортларда һәм торак йортларда муниципаль торак фондының торак урыннарыннан файдаланучыларга коммуналь хезмәтләр күрсәтүгә;

г) муниципаль торак фондының торак урыннарыннан инвалидларның файдалана алуын тәмин итү;

д) муниципаль торак фондының торак урыннарыннан йорт эчендәге һәм квартал эчендәге газ жиһазларыннан файдаланганда һәм карап тотканда куркынычсызлыкны тәмин итү.

2. Муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йорттагы гражданның, күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урыныннан файдаланучы булып торучы гражданның, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакүләм мәгълүмат чараларыннан муниципаль торак фондына карата хокук бозулар фактлары, әлеге Кушымтаның 1 пунктында күрсәтелгән мөрәжәгатьләрдән һәм «Россия Федерациясе дәүләт контроле турында» 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 66 статьясындагы 12 өлеше нигезендә планнан тыш контроль (күзәтчелек) чарасын үткөрү өчен нигез булган мөрәжәгатьләрдән тыш, муниципаль торак фондына карата муниципаль торак фондын, Россия Федерациясе Торак кодексының 20 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән мәжбүри таләпләр турында массакүләм мәгълүмат чараларыннан файдаланучы гражданның яисә оешмаларның мөрәжәгатен, әгәр шушы ел дәвамында дәүләт контрольлеге органы тарафыннан торак күзәтчелеге органы тарафыннан мөрәжәгать керү мәжбүри булган очракта, муниципаль торак күзәтчелеге органы тарафыннан торак күзәтчелеге органына карата тиешле таләпләр бозылу мәжбүри булган мөрәжәгатьләреннән тыш, кертем.

3. Күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урыннары булган гражданнырдан яисә оешмаларның, күпфатирлы йортта торак урыннарыннан файдаланучы гражданныр, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан мәгълүмат булган күпфатирлы йорттагы торак урыннары милекчеләре булган гражданнырдан һәм оешмалардан муниципаль торак контроле органы адресына кергән календарь елның шул чорына кадәрге чор белән чагыштырганда (айның, алты айның, уника айның) бер берәмлеге өчен мөрәжәгатъләр санының ике мәртәбә һәм аннан да күбрәк үсеше, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан мәгълүмат, массакуләм мәгълүмат чараларыннан Россия Федерациясе Торак кодексының 20 статьясындагы 1 өлешендә билгеләнгән мәжбүри таләпләр бозылу фактлары турында массакуләм мәгълүмат чараларыннан.

4. Көн тәртибендәге шундый ук мәсьәләләр буенча чишелешләр булган муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең гомуми жыелышының өч ай рәттән ике һәм аннан да күбрәк беркетмәләре муниципаль торак контроле органына керү.

5. Күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йортта гражданныр яисә урыннар милекчеләре булган оешмадан алынган белешмәләрнең (мәгълүматның) туры килмәве өч ай эчендә күпфатирлы йортта муниципаль торак фондыннан файдаланучы гражданныр тарафыннан күрсәтелгән күпфатирлы йортта урыннар милекчеләре булган гражданныр, дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, массакуләм мәгълүмат һәм мәгълүмат чараларыннан мәгълүматның торак-коммуналь хужалыкның дәүләт мәгълүмат системасында урнаштырылган мәгълүмат чараларыннан мәгълүматның туры килмәве фактлары ачыклау.

6. Муниципаль торак контроленең бер үк объектында булган берничә мәртәбә (ике һәм аннан да күбрәк) авария очраклары рәттән өч ай дәвамында булганда.

Жирлектә муниципаль торак контроле турындагы нигезлэмәгә аңлатма

Жирлектә муниципаль торак контроле турындагы нигезлэмә (алга таба – Нигезлэмә) Россия Федерациясе Торак кодексының 20 статьясы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында» 2020 елның 31 июлдәгә 248-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 248-ФЗ номерлы Федераль закон) нигезендә әзерләнде һәм муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы карары белән расланьрга һәм 2022 елның 1 гыйнварыннан да иртәрәк булмаган вакытка гамәлгә кертелергә тиеш.

1. Нигезлэмә кергән көннән муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча жирлектә элек кабул ителгән муниципаль хокукый актларның гамәлдә булуын туктатуга игътибар итәбез. Димәк, 2022 елның 1 гыйнварына кадәр жирлекнең жирле үзидарә органнары компетенциясен исәпкә алып, мондый актларның үз көчләрен югалткан дип тану турында кирәкле муниципаль хокукый актлар кабул ителергә тиеш (әлеге контроль төре турында нигезлэмә, профилактика программасы, контрольне гамәлгә ашыруның административ регламенты).

2. Әгәр муниципаль контрольнең әлеге төрен гамәлгә ашыру вәкаләте жирлекләр белән муниципаль районның жирле үзидарә органнары белән килешү нигезендә тапшырылган булса, аларга жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны шушы жирлекләр бюджетларыннан муниципаль район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар исәбеннән тапшыру турында килешү нигезендә тапшырылган булса, мондый хәлдә вәкаләтләрне тапшыру турында килешү эчтәлеген исәпкә алырга кирәк.

Вәкаләтләрне тапшыру турында югарыда аталган килешүләр төзегәндә, кагыйдә буларак, жирлекнең жирле әһәмиятендәге билгеле бер мәсьәләне хәл итү вәкаләте тапшырыла дип күрсәтелә һәм муниципаль районның жирле үзидарә органнарына әлеге мәсьәләне норматив жайга салу вәкаләте дә тапшырыла дип күрсәтелми. Өстәвенә, вәкаләтләрне тапшыру турында еш кына муниципаль район Башкарма комитеты һәм жирлек тарафыннан килешүләр төзелә. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешенә мөһим буенча вәкаләт жирле үзидарәнең шушы вәкаләткә ия органы тарафыннан тапшырыла (һәм шуңа бәйле рәвештә килешү төзелә). Муниципаль контроль рәвеше турындагы нигезлэмә нәкъ менә муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы тарафыннан расланьрга тиеш. Шуңа күрә муниципаль районның һәм жирлекнең вәкиллекле органнары арасында муниципаль контроль формасы турындагы нигезлэмәне раслау хакындагы вәкаләтләрне тапшыру мәсьәләсе буенча килешү төзелмәгән булса, муниципаль контроль формасы турындагы нигезлэмәне раслый торган хокукый акт кабул итү жирлекнең вәкиллекле органы компетенциясендә кала.

3. Нигезләмә нигезендә 248-ФЗ номерлы Федераль законның 22 статьясындагы 7 өлеше нигезендә муниципаль торак контролен гамәлгә ашырганда куркынычларны бәяләү һәм аларга идарә итү системасы кулланылмый.

Шуңа бәйле рәвештә Нигезләмәдә беркетелгән контроль чаралар (инспекция визиты, рейд тикшерүе, документар тикшерү, күчмә тикшерү, мәжбүри таләпләрнең үтәлешен күзәтү, күчмә тикшерү) планнан тыш чаралар рәвешендә уздырыла.

Планнан тыш контроль чаралар бары тик прокуратура органнары белән килештерелгәннән соң гына үткәрелергә мөмкин.

Муниципаль торак контролендә план характерының булмавы дәүләт хакимиятенең федераль органнары тарафыннан контроль чаралар үткәргүгә планлы (хәвеф-хәтәр) якин килүне билгеләгәндә, муниципаль контроль объектларындагы хәвеф-хәтәр төркемне, муниципаль контрольнең тиешле төре турындагы нигезләмәне раслау вакытында гамәлдә булган хокук куллану практикасын исәпкә алып, билгеләргә тәкъдим ителүе белән аңлатыла. Булган мәгълүматларга караганда, жирлекләренә абсолют күпчелегендә муниципаль торак контроле системалы рәвештә башкарылмаган. Шулай булгач, планлаштырылган контроль чараларының ешлыгын билгеләү максатларында муниципаль контроль объектларына грация үткәрү мөмкинлеге бирә торган мәгълүмат юк.

4. Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексының 6.4, 7.19, 7.20, 7.21, 7.22, 7.23, 7.23, 7.23, 9.23, 13.19.2 статьялары нигезләмәләрен анализлау муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру барышында түбәндәге хокук бозулар ачыкланырга мөмкин дигән нәтижә ясарга мөмкинлек бирә:

1) муниципаль торак фондының торак урыннарын эксплуатацияләүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләрне бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

2) электр челтәрләренә, жылылык челтәрләренә һәм газүткәргечләргә рөхсәтсез тоташтыруны булдырмау турында мәжбүри таләпләр, шулай ук электр, жылылык энергиясен, газны үз белдеге белән (исәпсез) куллану;

3) су белән тәмин итүнең һәм су бүлеп бирүнең үзәкләштерелгән системаларына үз белдеге белән тоташтыруны булдырмау турында мәжбүри таләпләр;

4) муниципаль торак фондының торак урыннарыннан файдалану, күпфатирлы йортта муниципаль торак фондының торак урынын үз белдеге белән яңадан төзү һәм (яисә) яңадан планлаштыру кагыйдәләрен бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

5) муниципаль торак фондының торак йортларын һәм (яисә) муниципаль торак фондының торак урыннарын карап тоткан өчен җаваплы затлар тарафыннан торак йортларны һәм (яисә) торак урыннарны карап тоту һәм ремонтлау кагыйдәләрен яисә аларны даими яшәү өчен яраксыз дип тану һәм аларны торак булмаган урыннарга күчерү тәртибен һәм кагыйдәләрен бозуга юл куймау турында, шулай ук муниципаль торак фондының торак йортларын һәм

(яисә) муниципаль торак фондының торак урыннарын яллаучы (милекче) ризалыгыннан башка яңадан урнаштыруга һәм (яисә) яңадан планлаштыруга юл куймау турында, әгәр яңадан урнаштыру һәм (яисә) яңадан планлаштыру муниципаль торак фондының торак йортыннан файдалану шартларын һәм (яисә) муниципаль торак фондының торак урыннарына күчерү шартларын сизелерлек үзгәртсә;

6) халыкны коммуналь хезмәтләр белән тәмин итүнең норматив дәрәжәсен яисә режимын бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

7) муниципаль торак фондының торак урыннары булган күпфатирлы йортлар белән идарә итү буенча эшмәкәрлекәшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмалар һәм шәхси эшмәкәрләр тарафыннан күпфатирлы йортлар белән идарә итү шартнамәләре нигезендә күпфатирлы йортлар белән идарә итү буенча эшмәкәрлек әшчәнлеген гамәлгә ашыру кагыйдәләрен бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

8) социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча наемга бирүчеләр тарафыннан мондый шартнамәләрне төзүгә һәм үтәүгә билгеләнгән мәжбүри таләпләрне, социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак урыннар бирү әшчәнлегә таләпләрен яисә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча наем йортында бирелергә тиешле торак урыннар санына һәм торак урыннарның гомуми мәйданына карата билгеләнгән таләпләрне бозуга юл куймау турында мәжбүри таләпләр;

9) йорт эчендәге һәм квартал эчендәге газ жиһазларыннан имин файдалануны һәм тотуны тәмин итү кагыйдәләре, шул исәптән:

- йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларын имин файдалануны һәм карап тотуны тәмин итү кагыйдәләрендә каралган исемлеккә кертелгән йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларын имин тәмин итү һәм карап тотуны тәмин итү кагыйдәләрендә каралган исемлеккә кертелгән йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау буенча эшләр (хезмәт күрсәтүләр булмау) сыйфатына (срогына, чиратлылыгына) карата таләпләрне бозуның рөхсәт ителмәве турында;

- йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау турында шартнамә төзүдән читләшүгә юл куймау турында, әгәр мондый шартнамә төзү мәжбүри булса;

- мондый эшләрне билгеләнгән тәртиптә башкару турында хәбәр ителгән очракта йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларына техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау эшләрен башкару өчен махсуслаштырылган оешма вәкилен кертүдән баш тартуның рөхсәт ителмәве турында;

- йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазлары составына керә торган жиһазларны алмаштырудан читләшүнең рөхсәт ителмәве турында, әгәр мондый алмаштыру йорт эчендәге һәм квартал эчендәге газ жиһазларын имин файдалануны һәм карап тотуны тәмин итү кагыйдәләре нигезендә мәжбүри булса, яки йорт эчендәге һәм (яисә) квартал эчендәге газ жиһазларын техник диагностикалау турында шартнамә төзүдән баш тарту мәжбүри булса;

10) торак-коммуналь хужалыкның дәүләт мәгълүмат системасында мәгълүматны тапшырмау, мәгълүматны тулы күләмдә урнаштырмау яисә дәрәс булмаган мәгълүмат урнаштыру турында мәжбүри таләпләр;

11) вазыйфаи затлар тарафыннан муниципаль торак контролен гамәлгә ашыруга вәкаләтле бирелгән мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында күрсәтмәләргә үз компетенцияләргә чикләрендә үтәүне.

5. Нигезләмәдә түбәндәге төр профилактик чаралар үткәрү каралган:

1) мәгълүмат бирү;

2) хокук куллану практикасын гомумиләштерү;

3) кисәтүләр игълан итү;

4) консультация бирү;

5) профилактик визит.

Нигезләмәнең профилактик чаралары буларак намуслылыгын стимуллаштыру һәм үз-үзенә камилләштерү чаралары ачыкланмаган.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, контроль объектларына куела торган мәжбүри таләпләр турында муниципаль контроль органы гражданныр жыелышларында һәм конференцияләрендә телдән мәгълүмат житкерүне һәм консультацияләүне гамәлгә ашырырга мөмкин.